

Yönetmen: Murat Bayramođlu
2012/Türkiye/Kürtçe-Türkçe/27'

*“Annem hala çok üzöldüğünde ve mutlu olduğunda Kürtçe’ye dönüyor”
Türkçe:Pekişi*

Son 20 yılda merkezine hikayenin yanı sıra sinematografik özellikleri de alan belgesel filmlere bıraktığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda önceleri sinemanın üvey evladı olarak algılanan belgesel sinemanın yerini kendi dramatik yapısı, kurgusu ve diliyle Yeni Türkiye Belgesellerinin aldığını söylemek yanlış olmaz. Murat Bayramođlu’nun *Türkçe: Pekişi* (2012) isimli henüz yeni doğmuş, ilk aylarını yaşayan belgesel filmi de bu bağlamda ele alabileceğimiz bir belgesel film. Yönetmen 1971 doğumludur ve ihtisasını Londra Guildhall Üniversitesi İletişim Bilimleri Ses ve Görüntü Yapımı Bölümü’nde tamamlamıştır. Bu zamana kadar kısa film ve belgesel sinema alanında çalışmaları bulunmakta. Yönetmenin filmleri sırasıyla *After Brighton* (1997), *Düğüm* (1998), *Ekmek ve Gül* (2000), *Yol Ayrımı* (2001), *Suluk* (2002), *Su* (2003), *Çıplak* (2003), *Hasret* (2006) ve *Türkçe: Pekişi* (2012)’dir.

Bayramođlu’na “ Bir başarı hikayesi mi yoksa trajedi mi çekiyorum diye düşündüm” dedirten filmi *Türkçe: Pekişi* bir dilin farklı kuşaklardaki taşıyıcıları arasındaki iletişimsizliği merkezine alan bir belgesel film. Kürtçe’nin yasaklanışının yarattığı kuşaklararası iletişimsizliği filmde birbirlerini anlamadıkları için iletişim kuramayan nine ile torun hikayesi üzerinden dile getiren yönetmen aslında anadil yaşağının somut bir sonucunu olağan yalınlığı ile gözler önüne seriyor. Nurcan Baysal’ın artık yaşamının kısıpına gelmiş ninesini belki de son ziyaretinin ardından geriye bu nine-torunun hiçbir zaman kuramayacağı bir bağ ve kaybolan yıllar kalır. Nurcan’ın annesinin ya da akrabalarının aracılığı ile kurulmaya çalışılan bağ çok basit kaçır; nine ile torun birbirlerine dair çok az şey bilirler, çok az duyguda ortaklaşırlar. Öyle ki Nurcan belgesel boyunca ninesine “Hadi bir şarkı söyle bana nene” diyerek müziğın evrensel diliyle bir ortaklık kurmaya çalışsa da trenin artık kaçtığının da farkındadır. İşte bu farkındalık ile çocukluğunu ve gençlik yıllarını dil üzerinden yeniden gözden geçiren Nurcan’ın hikayesi, oluyor *Türkçe: Pekişi*.

Belgesel filmin bir başka dikkat çeken özelliğı çekimleri oldu. Hem görüntü kalitesiyle hem de araya konulan plastik malzeme diyebileceğimiz görüntülerin varlığı ile belgeselin yalnızca hikaye üzerine odaklanmadığını aynı zamanda sinematografik açıdan da belli detlerinin olduğu anlayabiliyoruz. Arabanın içerisinde görebildiğimiz Diyarbakır şehrinin görüntüleri, Nurcan’ın çocuklarıyla birlikte yaşadığı evin görüntüleri ve ninenin yaşadığı evin görüntüleri ile sağlanan üçlü kombinasyon sanki dilin yarattığı o muğlak durumun da kombinasyonudur. Bir tarafta unutulmuş bir dilin yalnızlaşan mekanı, bir tarafta arada kalmış bir şehrin ne Türk ne Kürt hali ve bir diğer taraftan ninenin evine tamamen zıt bir sürü eşyası ve hayat doluluğı ile Nurcan’ın evi; dil ekseninde “nine-anne-torun” üçlüsü ile paralellik kurdurdu bana. Bu yüzden yönetmen ısrarla mekan çekimlerine önem vermiş gibi sanki...

Mükemmel Türkçesi ile öğretmenlerinden aferinler alan, Kürtçe bilip konuşabileceğine ihtimal dahi verilmeyen, Kürt olduğunu bildiğı halde Kürt olmak istemeyen genç kız Nurcan’ın, yıllar içerisinde bir başarı hikayesine mi yoksa trajedisine mi tanık olduğumuzun cevabını ise pek sevgili izleyicilerine bırakıyor yönetmen...

Demet Altun